

Posudek bakalářské teoretické práce

Josefina Lubojacki (dále též „JL“): Feministické přístupy a etické zásady ve vybraných dílech Ester Krumbachové (dále též „F“)

JL chce ve své práci zhodnotit život a tvorbu Ester Krumbachové z pohledu etických a morálních zásad, jak je postuluje feminismus definovaný zde coby postoj zastávající se „skupin lidí, kteří jsou svým genderem, původem, sexuální orientací nebo třídním původem utlačováni nebo diskriminováni“. Jedinečným předpokladem a šancí pro takto vymezenou práci byla účast JL na správě či uspořádání archivu Ester Krumbachové.

První nesnází, se kterou jsem se při četbě F potýkal, byla poněkud kusá a nejasná zpráva o pojednávání archivu, jeho celkovém rozsahu a rámcovém obsahu, a zejména o přesné náplni práce JL spjaté s tímto archivem. Svůj vstup do jeho prostoru JL popisuje mimo jiné pomocí takřka extatických obrazných příměrů jako nanejvýš fascinující zážitek, umožňující svého druhu bezprostřední setkání s již nežijící umělkyní. Je určitě dobře, že se JL pokouší na čtenáře přenést své nadšení z tohoto mimořádného a osobně tolik inspirativního setkání; bylo by ale ještě lépe, kdyby pak pro nezasvěcence připojila věcný popis pracovních úkolů a problémů s archivem spjatých.

Práce F působí spíše než jako soustředěná zpráva o řešení jednoho konkrétního zadání jako nadšená reference o „první probírce“ neuspořádanou pozůstalostí jedné mimořádné osobnosti. Čtenář má například dojem, že spolu s JL náhodně převrací stránky z deníků Krumbachové, pokryté nepochybně řadou záznamů hodných naší pozornosti a interpretace – a nedozvídá se přitom ani tak „banální“, leč v odborném textu, zabývajícím se písemnou pozůstalostí, pohříchu základní informace, jako jak rozsáhlé tyto deníky jsou, zda jsou tvořeny záznamy v sešitech, či na volných listech, a zda se dochovaly v úplnosti, nebo fragmentárně, dále jaké časové období pokrývají, zda z nich již něco vyšlo tiskem atp.

Pro věcnou debatu o tom, kým Krumbachová byla – resp. kým se na základě své písemné pozůstalosti jeví být – jsou tyto „nudné“ údaje nepostradatelné. Rád JL věřím, že pro svou hypotézu o bytostném, byť třeba explicitně neformulovaném sepětí Ester Krumbachové s „žítým“ feminismem má dobré důvody; striktnější odborná oponentura by nicméně mohla vznést například otázku, jak můžeme vědět, že citace uvedené v F jsou pro celou rozlohu dotyčné písemné pozůstalosti skutečně reprezentativní, a nebyly jen účelově vybrány s cílem podpořit vytyčenou premisu.

JL se k filmařce vztahuje především coby k morální autoritě; píše doslova, že z chování a z tvorby Ester Krumbachové „nelze pochybovat o jejím vnitřním přesvědčení o potřebě naprosté a čisté rovnocennosti mezi ženami a muži, ale i rovnosti třídní nebo rasové“. Nemám nejmenší důvod tuto charakteristiku zpochybňovat; mám jen za to, že práce F by působila o poznání přesvědčivějším dojmem, kdyby v ní vedle takto intenzivních proklamací byl věnován větší prostor konkrétní analýze vybraných textů, jež by tvořila pevnější argumentační oporu proklamované „ideové syntézy“.

Za nejzdařilejší úsek práce F pokládám rozbor nedokončeného scénáře Ester Krumbachové Olympiáda, který se dotýká vlastně všech témat, jež JL považuje za klíčová, a i z uvedených fragmentů je zřejmé, že je pojednává nanejvýš osobitým a silným způsobem. Ve srovnání s několika stranami konkrétní a přínosné analýzy tohoto podle všeho mimořádného díla působí citace z dalších textů, ale i třeba z ohlasů na filmy, na jejichž realizaci se Krumbachová podílela, poněkud těkavým a leckdy i trochu povrchním dojmem. Představuji si, jak pěknou práci mohla JL odevzdat, kdyby se byla soustředila pouze na edici Olympiády doprovobenou svým zasvěceným komentářem.

V podobě skutečně odevzdané je práce F především osobním vyznáním člověku a umělkyni, jejíž život, myšlenky a zásady jsou pro JL bytostně důležité a inspirativní. Zejména pro tento vyznavačský étos práci Josefíny Lubojacki doporučuji k obhajobě.

Mgr. Marek Vajchr